

INHOLLAND
KENNISCENTRUM
BREDE SCHOOL

Inleiding

Vanuit haar rol als opleidingsinstituut voor – toekomstige – professionals binnen onderwijs en welzijn heeft Hogeschool INHOLLAND het Kenniscentrum Brede School opgericht. Dit Kenniscentrum ondersteunt scholen, (deel)gemeenten, welzijnsinstellingen en andere betrokkenen binnen de Randstad bij het handen en voeten geven aan het concept de Brede School.

In deze brochure vindt u een korte introductie in de idee achter de Brede School en de belangrijke plaats die dit concept inneemt binnen de opleidingen van Hogeschool INHOLLAND. Daarnaast komt de positie van het Kenniscentrum Brede School aan de orde. Enkele praktijkvoorbeelden illustreren wat het Kenniscentrum voor u of uw organisatie zou kunnen betekenen.

Mocht uw interesse zijn gewekt, dan vindt u aan het eind van deze brochure hoe u het Kenniscentrum Brede School van Hogeschool INHOLLAND kunt bereiken.

De Brede School verbreedt je horizon!

Het concept De Brede School

De Brede School gaat over meer dan onderwijs alleen. De term staat voor alle samenwerkende partijen die zich bezighouden met opgroeiende jeugd. Hierbij horen onderwijs en welzijn, maar vaak ook kinderopvang, cultuur, sport, bibliotheken etcetera. Doel van deze bundeling van krachten in de nabije omgeving van de school is het creëren van een samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en vrije tijd. Het biedt meer perspectief, creëert nieuwe mogelijkheden en verbreedt je horizon. Zo wordt de Brede School een plaats waar voor- en naschoolse opvang in elkaar overvloeien, zodat het voor kinderen en jongeren die er gebruik van maken een logisch geheel vormt.

Naast de positieve effecten die dit op het leren en de sociale vaardigheden van de jeugd heeft, zijn er andere voordelen. Zo is het doel om de lijnen tussen de verschillende instellingen te bekorten om daarmee de – waar daar behoefte aan is – zorg voor kinderen efficiënter en (dus) beter te maken. Ook helpt het de sociale samenhang in de wijk te vergroten door ouders en andere buurtbewoners meer bij de opgroeiende jeugd te betrekken.

De Brede School legt nadrukkelijk een verbinding tussen binnen- en buitenschools leren. Leren vindt niet alleen plaats in de klas, maar ook op straat en op de sportvereniging. Naast de school heeft ook de wijk – ouders, broers en zussen, overige bewoners, sociaal werk, buurtvoorzieningen en (deel)gemeenten – waarin de school is gevestigd – hierin een belangrijke taak. Allemaal dragen zij eraan bij dat kinderen en jongeren hun eigen identiteit ontwikkelen. De Brede School biedt kinderen en jongeren idealiter dan ook betere mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen.

De praktijk van de Brede School

In de praktijk verschilt de manier waarop en de mate waarin wordt samengewerkt binnen Brede Scholen sterk. Het Nederlands Jeugd Instituut onderscheidt globaal de volgende categorieën:

Brede School-partners organiseren ieder eigen activiteiten en zorgen daarbij uitsluitend voor organisatorische afstemming (*face to face*);

Partners programmeren en evalueren hun activiteiten op basis van ontwikkelingsdoelen van jeugdigen, en zorgen daarbij voor onderlinge overdracht en afstemming (*hand in hand*). Hierbij kan dan nog expliciet wijkontwikkeling betrokken worden (*hand in hand plus*); Partners formuleren gezamenlijk ontwikkelingsdoelen, ontwikkelen en programmeren op basis daarvan gezamenlijk activiteiten in een doorgaande lijn. Daarbij leren en profiteren zij van elkaars werk(wijze) en competenties (*cheek to cheek*).

Interview met Rob Mostert, wijkcoördinator in Rotterdam:

“Goede samenwerking is van essentieel belang”

Sinds 1976 staat Rob Mostert met veel plezier voor de klas op verschillende Rotterdamse basisscholen. We spreken hem in zijn functie als wijkcoördinator in de Rotterdamse Afrikaanderwijk. Rob bekommert zich al jaren om het lot van deze wijk, een typische volksbuurt in de wijk Feyenoord, in Rotterdam-Zuid. Samen werken de gemeentelijke dienst Jeugd Onderwijs en Samenleving (JOS), INHOLLAND en de bestaande basisscholen hier hard aan het ontwikkelen van de Brede School. Wij vragen Rob naar zijn ervaringen tot dusver.

Rob, vanwaar jullie samenwerking met Hogeschool INHOLLAND?

“Allereerst omdat INHOLLAND lekker dichtbij zit. Geïnteresseerde studenten van Education en Social Work kunnen zonder al te veel moeite een kijkje bij ons in de keuken komen nemen. We leiden ze graag rond over het terrein, zodat ze kunnen zien hoe het systeem in de praktijk werkt. Erg belangrijk, want zij zijn met elkaar de toekomst van de Brede School.

“Een ander groot voordeel is dat INHOLLAND ervaring heeft met omvangrijke samenwerkingsverbanden. Zij weten waar de valkuilen zitten en hoe je die het beste kunt omzeilen. En juist een goede samenwerking tussen alle betrokkenen is van essentieel belang voor het slagen van dit hele project.”

Als we nu kijken naar dit Brede School-project, werpt het al zijn vruchten af?

“Voor het invoeren van de Brede School werd er in deze wijk weinig ondernomen. Dat is nu wel anders. Zo hebben we bijvoorbeeld de jaarlijkse Lekker Fit Dag. Een dag waarop kinderen, ouders en iedereen in de wijk zich bezig houdt met bewegen. Wij als scholen en de instellingen besteden dan aandacht aan het belang van een goed ontbijt, lichaamsbeweging en hygiëne en informeren leerlingen – en via hen ook hun ouders – over gezonde voeding. Daarnaast worden tal van activiteiten voor de kinderen én voor de ouders georganiseerd.”

Hoe reageren de leerlingen op dit soort initiatieven?

“De leerlingen vinden het heel leuk. We zoeken naar hun talenten en halen die naar boven. Zo hebben we een team van jeugdambassadeurs samengesteld die we leren debatteren. We komen nu regelmatig op visite bij de deelgemeente en adviseren samen de wethouder over de wijk.”

En hoe is de reactie van de wijk?

“Om de bewoners te informeren over de verschillende activiteiten hebben we een krant en een website in het leven geroepen. Via dit medium, de Bewoners Organisatie Afrikaanderwijk (BOA), communiceren we nu met de buitenwereld. We bespreken de meest uiteenlopende onderwerpen. De buurt reageert enthousiast op de informatie.”

Hoe betrekken jullie de ouders bij het onderwijs?

“We hebben speciale bijeenkomsten op school waarbij we de ouders voorlichten over de opvoeding van hun kind. Iedere bijeenkomst heeft een thema. Mocht de kennis niet aanwezig zijn over een bepaald onderwerp, dan nodigen we voor zo’n meeting een gastspreker uit. Ouders delen hun ervaringen en leren zo van elkaar.”

Hoe zie je de toekomst van dit project?

“Voor de toekomst hebben we grote plannen. We hopen dat alle basisscholen in Rotterdam-Zuid de handen ineen slaan en net als de Afrikaanderwijk gaan samenwerken. Dan kunnen we bijvoorbeeld één centrale plek maken voor alle sportfaciliteiten. We willen met hulp van de Johan Cruijff Foundation een sportveld aanleggen waar we talent de ruimte kunnen geven. Maar we zijn nu vooral nog bezig met het opzetten van sportverenigingen in de wijk.”

De Brede School in het basisonderwijs

Voor kinderen tot twaalf jaar bestaan in 2008 in Nederland al meer dan duizend Brede Scholen. Zij komen voor in allerlei soorten woonomgeving: van nieuwbouwwijk tot achterstandswijk; in stedelijke gebieden, maar ook op het platteland. Iets meer dan de helft van de Brede Scholen kiest voor huisvesting onder één dak.

De Brede School streeft naar een evenwichtig aanbod in cognitief, sociaal en moreel leren. Het belangrijkste doel dat deze scholen aangeven zich te hebben gesteld is het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen. Op de voet gevolgd door het realiseren van een 'doorgaande' ontwikkeling en het bieden van een sluitend netwerk rondom het kind. Partners zijn in het algemeen de kinderopvang, peuterspeelzalen, welzijnswerk, maatschappelijk werk, bibliotheken en sportverenigingen.

De Brede School in het voortgezet onderwijs

De Brede School in het voortgezet onderwijs richt zich op langere openingstijden en het bieden van extra activiteiten buiten de reguliere schooltijden. Betrokkenen verwachten via de Brede School beter in te kunnen spelen op capaciteiten, ambities en leerstijlen, voor maatwerk te kunnen zorgen en jongeren ook meer tot leren te stimuleren. Daarbij is aandacht voor het verwerven van sociale competenties, het actief betrekken van ouders en het werken aan meer samenwerking in de wijk.

Voorbeelden van wijkgebonden activiteiten die meer en meer voortgezet onderwijs-instellingen opzetten zijn cursussen voor ouders, een schoolrestaurant of een buurtwerkplaats. Een toenemend aantal scholen zoekt concrete samenwerking met bedrijven en instellingen in de eigen omgeving om voor leerlingen maatschappelijke stages, beroepsoriënterende leerwerkarrangementen of werkervaringsplaatsen te organiseren.

INHOLLAND Kenniscentrum Brede School

Steeds meer scholen in het basis- en voortgezet onderwijs bundelen hun krachten en die van instellingen in hun omgeving en vormen zich gaandeweg om tot Brede School. Hogeschool INHOLLAND leidt mensen op voor het werken binnen zo'n school van de toekomst.

Het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School draagt veel bij aan deze verbetering van het onderwijs. Deels door INHOLLAND-studenten onder goede begeleiding van specialisten (lectoren en deskundigen) de kans te geven het concept Brede School in de praktijk vorm te helpen geven en er al tijdens hun opleiding uitgebreid ervaring mee op te doen. Maar ook door wetenschappelijk verantwoord onderzoek uit te voeren, zodat bestaande en nieuwe Brede Scholen hier hun voordeel mee kunnen doen in de eigen situatie. Binnen het Kenniscentrum worden alle stages, afstudeeropdrachten, onderzoek en projecten gerelateerd aan de Brede School gebundeld.

In het Kenniscentrum werken studenten, docenten en lectoren van onze opleidingen de *School of Education* en de *School of Social Work* intensief samen. Door beroepsgerelateerd onderzoek te doen en het beroepsveld tegelijkertijd praktische ondersteuning te bieden, beantwoorden zij vragen uit de markt en vertalen ze de resultaten van het onderzoek vervolgens weer terug naar het INHOLLAND-onderwijs. Studenten van beide *Schools* kunnen zo praktijk- en onderzoekservaring opdoen en leren samenwerken binnen wijken en Brede Scholen, zoals de beroepspraktijk dat meer en meer vraagt. Deze kennis, houding en ervaring brengen ze mee als ze dan later als beginnende beroepskracht aan de slag gaan.

Extra handen en praktijkkennis

Ons Kenniscentrum ondersteunt lokale overheid, scholen en wijkorganisaties in Rotterdam, Den Haag en Amsterdam bij het bieden van een combinatie van opvang, educatie en vrijetijdsvoorzieningen vanuit één pedagogische visie, integrale programmering en gezamenlijke uitvoering. Naast het opleiden van studenten is het opleiden van professionals een essentieel onderdeel van het kenniscentrum. Het Kenniscentrum biedt u dus niet alleen 'extra handen', maar evenzeer getoetste praktijkkennis opgedaan in vergelijkbare situaties.

En zo snijdt het mes aan meer kanten: onze studenten doen ervaring op voor hun latere beroepsuitoefening, het onderzoek naar de Brede School wordt vooruit geholpen, en u kunt praktische ondersteuning krijgen bij het ontwikkelen en implementeren van het concept van de Brede School in uw eigen situatie.

Enkele voorbeelden uit de praktijk

Voor het werken aan de Brede School is het nodig een visie te ontwikkelen op een goed leer- en leefklimaat binnen de school en – nog een stap verder – binnen de wijk als geheel. Onderlinge omgangsvormen spelen hierbij een belangrijke rol. Hoe gaan leerlingen met elkaar om? En met het schoolteam? Maar ook omgangsvormen tegenover en tussen ouders, buurtbewoners en de wijkorganisaties zijn van belang. Alleen door iedereen te betrekken bij het gesprek hierover kan een breed draagvlak ontstaan voor hoe mensen elkaar benaderen. Samen actief werken aan het verbeteren van sociale competenties is cruciaal.

Aan de slag met omgangsvormen

Het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School heeft op dit terrein ervaring opgedaan met scholen in het primair en voortgezet onderwijs en met wijk Samenwerkingsprojecten in Rotterdam.

Samen met scholen, wijkinstellingen, de deelgemeente en Stichting de Meeuw is er in de Tarwewijk op basisscholen, binnen het jongerenwerk, de speeltuin en bij het zogeheten Duimdropproject gewerkt aan de omgangsvorm 'wij groeten elkaar', met als succesvolle finale een wijkdag rond deze omgangsvorm voor jong en oud.

In Oud-Charlois is een wijkweek bedacht, gericht op nader kennismaken met elkaar als eerste stap op weg naar gezamenlijke omgangsvormen. Studenten hebben alle betrokkenen benaderd en bij het plan betrokken, informatie verzameld en deze vervolgens verwerkt tot een informatieboekje over alles wat de wijk te bieden heeft.

Alle leerlingen van een bepaalde basisschool gingen aan de slag met de omgangsvorm 'aardig doen', met ondersteuning voor de leerkrachten vanuit INHOLLAND.

Voorbeelden uit het voortgezet onderwijs

Ook met diverse scholen in het voortgezet onderwijs zijn plannen ontwikkeld om een begin te maken met het verbeteren van de omgangsvormen. Bij een havo/vwo resulteerde dit in een spannende soap rondom ongewenst gedrag, bedacht en uitgevoerd door de leerlingen en onder inhoudelijke en technische begeleiding van INHOLLAND. De soap trok ook veel ouders naar de ouderavond.

Bij een vmbo heeft iedere brugklas eigen klassenregels opgesteld en een eigen werkvorm gekozen om deze uit te beelden. Het resultaat was een spetterende show vol toneel, collages, muziek en een eigen raptekst.

Bij een school voor praktijkonderwijs speelden leerlingen ongewenst gedrag na, gevolgd door hoe je dat zou kunnen omzetten in gewenst gedrag in eenzelfde situatie. Dit project is door het team en de studenten van INHOLLAND geleid en op film vastgelegd. De films hielpen mentoren om achteraf met de leerlingen terug te komen op gewenste omgangsvormen.

Een laatste voorbeeld is de ondersteuning die het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School een vmbo/havo/vwo biedt om van een variant 1 (één dag per week extra activiteiten na schooltijd) door te groeien naar een variant 2 Brede School (drie dagen per week tot 17.00 uur een uitgebreid activiteitenprogramma onder en na schooltijd).

INHOLLAND-onderwijs en de Brede School

De (op)komst van de Brede School maakt de taak van het onderwijs veelomvattender. Scholen moeten gaan samenwerken met instellingen in de buurt waar het gaat om zorg, opvoeding en identiteitsontwikkeling van leerlingen. Leerkrachten en docenten krijgen meer dan voorheen te maken met organisaties uit de welzijn, zorg, sport en cultuur. Omgekeerd geldt hetzelfde. Dit leidt tot een verandering en verruiming van het beroep van leraar en welzijnswerker, maar ook tot het ontstaan van nieuwe functies, zoals Brede School-coördinator, buurtmakelaar en dergelijke.

Om in de Brede School te kunnen werken, heb je dan ook bijzondere competenties – of vaardigheden – nodig. Competenties die je voor een aanzienlijk deel tijdens je opleiding moet zien te ontwikkelen. Met name samenwerken en organiseren zijn van belang. In de opleidingen *Social Work* en *Education* van INHOLLAND wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan deze aspecten van de Brede School.

Zo werken studenten van de *School of Social Work* en de *School of Education* intensief samen aan praktische projecten en onderzoeksopdrachten. Je kunt daarbij denken aan onderzoek doen naar de samenwerking tussen organisaties in een wijk en de knelpunten daarbij, schaaklessen opzetten voor basisschoolleerlingen, een mentorproject organiseren voor kinderen van groep acht om hun overgang naar het voortgezet onderwijs te vergemakkelijken of bijvoorbeeld het doen van onderzoek naar de waardering van Brede School-activiteiten in de buurt.

In hun opleiding maken de studenten kennis met verschillende aandachtspunten binnen het concept van de Brede School. Zo staan binnen- en buitenschools leren, ouderparticipatie, taalontwikkeling en sport in de Brede School op het programma. Op deze manier worden onze studenten voorbereid op de beroepspraktijk. Daarnaast komt de Brede School regelmatig terug in het reguliere onderwijs als voorbeeld van praktijksituaties waarin professionals samenwerken.

Specialisatie en verdieping

De Brede School is geen louter Nederlands fenomeen. Er zijn Brede Scholen in Zweden, Groot-Brittannië, België en Duitsland. Naast Nederlandstalig onderwijs organiseert INHOLLAND ook een internationale Brede School-*minor* 'School and the Community' voor de *Schools of Education* en *Social Work*. Buitenlandse en Nederlandse studenten van beide opleidingen werken in deze *minor* een half jaar samen binnen het thema de Brede School. Dit specialisatieonderdeel is het resultaat van een samenwerkingsproject met onderwijsopleidingen uit Polen, Turkije, België en Zweden onder leiding van Hogeschool INHOLLAND Rotterdam. Daarnaast organiseert INHOLLAND jaarlijks een studiereis naar de Brede School in Zweden.

Naast het specifieke Brede School-onderwijs zijn er andere vakken, zoals *Werken in de binnenstad*, waar de Brede School ook aan de orde komt. Studenten kunnen op verschillende momenten in hun opleiding kiezen voor verdere verdieping van hun kennis van het Brede School-concept.

Wat biedt het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School?

Het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School kan samen met een school, of met samenwerkende scholen en de wijk, helpen bij visieontwikkeling rondom de Brede School. Het Kenniscentrum kan u ondersteunen bij het realiseren van uitbreiding van Brede School-activiteiten voor leerlingen, ouders of de wijk; onderzoek doen; een plan van aanpak opstellen; of zo'n plan mee uitvoeren en begeleiden.

Welke behoefte er rondom het bevorderen van de Brede School ook bestaat, het Kenniscentrum levert maatwerk. Vanuit een positieve en pro-actieve aanpak, gericht op draagvlakverbreding en het werken aan structurele inbedding, sluit het Kenniscentrum aan bij wat er door betrokkenen zelf al ontwikkeld is. Voor de uitvoering bedenken we creatieve werkvormen.

Het deskundige team van het Kenniscentrum en de studenten van de INHOLLAND *School of Social Work* en de *School of Education* zetten zich vol overtuiging in om scholen en wijken te helpen om met elkaar de Brede School tot een succes te maken.

Aan de slag met de Brede School?

INHOLLAND wil met haar Kenniscentrum scholen in de Randstad ondersteunen het Brede School-concept verder uit te werken. Door de unieke samenwerking tussen de opleidingen *Social Work* en *Education* met diverse locaties in de Randstad en de samenwerking met de INHOLLAND-lectoraten *Geïntegreerd Pedagogisch Handelen*, *Dynamiek van de Stad*, *Leefwerelden van Jeugd* en *Grootstedelijk Onderwijs en Jeugdbeleid*, kan het Kenniscentrum putten uit een breed reservoir van ervaring en zinvolle concepten.

Het Kenniscentrum beschikt met name over expertise op het terrein van de wijksamenwerking, mentoring, praktijkonderzoek, ondersteuning van de ontwikkeling van de Brede School en de ontwikkeling en uitvoering van projecten binnen de Brede School.

Contact

Wilt u eens van gedachten wisselen over hoe we ook u kunnen ondersteunen bij de Brede School of bij het uitvoeren van een concreet project, neem dan contact op met het INHOLLAND Kenniscentrum Brede School:

Per e-mail: info@INdebredeschool.nl

Kijk op onze website: www.INdebredeschool.nl

Of sluit je aan bij het Hyves-netwerk: INdebredeschool.hyves.nl

